

παρουσιάζει μια κάποια εναλλαγή και πρώτα πρώτα εμφανίσεις και εξαφανίσεις περιοδικές).

Mircea Eliade, Images et symboles, Gallimard 1952, αποσπ.
μετάφραση: Μαριαννα Μεταξά

21.

Δεν πρέπει όμως να ξεχάσαμε πως οι σχέσεις του σαμαν (όπως, αλλωστε, του «πρωτογονου ανθρώπου» γενικά) με τα ζώα είναι πνευματικής τάξης και μιας εντάσης μυστικής, δύσκολης να τη φανταστεί ένας νους σύγχρονος, ανιερός. Το να φοραει κανείς το δέρμα ενός ζώου κυνηγημένου ισοδυναμούσε, για τον πρωτογονο άνθρωπο, με το να γίνει αυτό το ζώο, με το να νιώσει μεταμορφωμένος σε ζώο. Είδαμε πως οι σαμαν, ακόμα και των ημερών μας, έχουν συναισθήση του ότι μπορούν να μεταμορφωνονται σε ζώα. Δε θα ήταν σπουδαίο να διαπιστώσουμε πως οι σαμαν φορούσαν γούνες αγριμιών. Το σπουδαίο είναι αυτό που ενιώθαν με το να μεταμφιεζόνται σε ζώα. Εχουμε λόγους να πιστευουμε πως αυτή η μαγική μεταμορφώση κατέληγε σε μια «εξοδό απο τον εαυτό» που μεταφράζοταν πολύ συχνά σε μια εκστατική εμπειρία.

Μιμούμενοι το βαδισμα ενός ζώου η φορώντας το δέρμα του αποκτούσαν έναν υπερανθρώπο τροπο ζωής. Δεν επροκειτο για επιστροφή σε μια αγνή «ζώωδη ζωή»: το ζώο με το οποίο ταυτιζόνταν ήταν ήδη φορέας μιας μυθολογίας: ήταν, πραγματικά, ένα Ζώο μυθικό, ο Προγονός η ο Δημιουργός. Με το να γίνεται αυτό το μυθικό ζώο ο άνθρωπος γινόταν κάτι πολύ πιο μεγαλοπρεπές και ισχυρό απο τον εαυτό του. Είναι επιτρεπτό να σκεφτομαστε πως αυτή η προβολή μέσα σ ένα μυθικό Ον, κεντρο ταυτοχρονα της ζωής και της παγκοσμίας ανανέωσης, προκάλλυσε την ευφορική εμπειρία που, προτου καταλήξει στην εκσταση, αποκαλύπτε το συναισθημα της δύναμης της και πραγματοποιούσε μια κοινότητα με την κοσμική ζωή. Δεν έχουμε παρα να θυμηθουμε το ρολό του παραδειγματικού προτυπου που ανηκε σε ορισμένα ζώα μέσα στις ταϊστικές μυστικές τεχνικές, για να καταλάβουμε τον πνευματικό πλούτο της «σαμανικής» εμπειρίας που υπήρχε ακόμα στη μνήμη των αρχαίων κινεζών. Ξεχνώντας τα ορια και τα λανθασμένα ανθρωπίνα μετρα, ξαναβρισκαν, με την προϋποθεση ότι ηξεραν να μιμούνται καταλληλα τα ήθη των ζώων —τα βήματα τους, την αναπνοη τους, τις κραυγες τους, κ.λ.π.— μια καινούργια διαστάση της ζωής: ξαναβρι-

σκαν την αυθορμησια, την ελευθερια, την «συμπαθεια» («αρμονια») μ ολους τους κοσμικους ρυθμους και, συνεπως, την ευδαιμονια και την αθανασια.

Μας φαίνεται πως, ιδωμενες κατω απ αυτη τη γωνια, οι αρχαιες κινεζικες ιεροτελεστιες, τοσο ομοιες με τον «τελετουργισμο της αρκουδας», αφηνουν να διαφαινονται οι μυστικες αξιες και μας επιτρεπουν να καταλαβουμε πως μπορουσαν να φτασουν στην εκσταση τοσο καλα χαρη στη χορογραφικη μιμηση ενος ζωου, οσο χαρη σ ενα χορο που μιμουνταν μια αναληψη και στη μια περιπτωση και στην αλλη, η ψυχη «εβγαινε απ τον εαυτο της» και πετουσε. Η εκφραση αυτου του μυστικου πεταγματος απο την «καθοδο» ενος θεου η πνευματος δεν ηταν μερικες φορες παρα ζητημα λεξιλογιου.

Mircea Eliade, *Le chamanisme*, Payot 1968

μεταφραση: Μαριαννα Μεταξα

22.

κοντα νε το χρισοφτερο και κατα δο γιρμενο
π αφησε ξαφνου το κλαδι για του γιαλου τη πετρα,
και κι γρυκα της θαλασσας και τ ουρανου τα καλει,
και κι τραβα τον ιχοτου μ ολα τα μαγια πο χει.
γλικά δεσε τη θαλασσα και την ερμια του βραχου,
κ α δεν ιν ορα για τ αστρι θενα σιρθι και να βγει.
πουλι πουλακι που σκορπας το θαβμα της φονισου,
ευτιχισμος α δεν ινε το θαβμα της φονι σου,
καλο στη γη δεν ανθισε στον Ουρανο κανενα.

(Δ. Σολωμος, Αυτογραφα, Τ. Β' σ. 504)

23.

Κι απ το Λευκατα, αντιπερα,
μαζι κι αναρια ανεβαιναν
στα γαλανα μεσουρανα,
ανοιχοφτερουγοι, ησυχα,
θαλασσαϊτοι πλανητες.
Ελουζανε ανεβαινοντας
τη σαρκα τους στα εφταψηλα
του αδυναμου του ποθου
οι καταλυτες!